

2. Духневич В. Створення безпечного освітнього середовища: «Шість кроків до безпеки». *Проблеми політичної психології*. 2022. 12 (26). С. 266–278.
3. Закон України: Про повну загальну середню освіту. Верховна Рада України від 2020. № 31. ст. 226. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
4. Ковальчук З., Пілецька Л. Психологічна безпека особистості в освітньому середовищі у форматі її психічного здоров'я. *Психологія особистості*. 2022. Том 12. № 1. С. 49–56.
5. Корчак Я. Правила життя. Педагогіка для дітей та дорослих. Фоліо, 2016. 544 с.
6. Мартинець Л. А. Методологічні підходи та принципи управління професійним розвитком учителів. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2016. № 26. С. 77–82.
7. Про сімейне виховання / К. Д. Ушинський. Київ : Рад. шк., 1974. 152 с.
8. Цюман Т. П., Бойчук Н. І. Кодекс безпечного освітнього середовища: методичний посібник. Київ: Український фонд «Благополуччя дітей». 2018.
9. Barker R. Powerful Theory and a Paradox Ecological Psychologists. *Environment and Behavior*. 2005. 37(3). Pp. 295–329.

УДК 374: 378.147.227

Лебедик Леся Вікторівна,

доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мистецтвознавства та позашкільної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, м. Полтава

ЗНАЧЕННЯ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ПРОЄКТУВАННЯ ФОРМ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ЗАКЛАДІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

В умовах війни великого значення набуває створення безпечного освітнього середовища для проєктування форм організації навчання майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти. Дослідження проблеми проєктування форм організації навчання майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти в умовах безпечного освітнього середовища можуть базуватися на працях з дидактики й організації освітнього середовища С. Гончаренка, Р. Гуревича, І. Зязюна, В. Ковальчук [1], І. Осадченко [8], В. Стрельнікова [5–6; 9–18], І. Трубавіної, Л. Хомич та ін. Звернемо увагу на можливості проєктування сучасних форм навчання майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти в умовах безпечного освітнього середовища на основі наших попередніх праць [2; 3, с. 149–157; 4, с. 46–50; 5, с. 49–53; 6; 7, с. 98–100; 18, с. 128–157].

Форми організації навчання майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти в умовах безпечного освітнього середовища, як конструкції окремих складників цілісного процесу, проєктуються для забезпечення співпраці викладачів і студентів у навчальній діяльності. Виокремимо такі форми організації навчання: фронтальні; групові – організація навчання студентів у постійних групах; бригадні – організація навчання студентів у тимчасових групах; кооперативно-групові – кожна мікрогрупа майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти виконує та інформує всю студентську групу про частину спільного завдання; диференційовано-групові – організація навчання їх у групах зі схожими можливостями; парні – робота студентів у парах (постійних і змінних); індивідуальні, індивідуально-групові [4, с. 46–50]. Інноваційні форми підготовки педагогів для закладів позашкільної освіти в умовах безпечного освітнього середовища реалізують індивідуальне пізнання, спільний пошук відповідей на завдання, оптимальним є поєднання: індивідуальних, коли кожен студент самостійно виконує спільне завдання для групи; індивідуальних, коли сам студент виконує окреме завдання; групових, у різних варіантах; фронтальних форм навчання [4, с. 46–50].

Лекція, як форма організації навчання майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти в умовах безпечного освітнього середовища, суттєво трансформується: зміст розглядається оглядово чи методом поглибленого навчання; майбутні педагоги готуючись до лекцій: вивчають теоретичний блок модуля, готують відповіді на запитання, проблемні завдання; на лекційному занятті аналізують їх; обговорюють із викладачем [6; 7, с. 98–100; 9; 11 та ін.].

Проєктування проблемних лекцій передбачає створення проблемних ситуацій, які викликають у майбутнього педагога подив, здивування, бажання вирішити проблемну ситуацію; зміцнюється його пізнавальна мотивація; реалізується переважно фронтальна форма навчання; однак мають місце групова й індивідуальна форми навчання [4, с. 46–50; 6; 9; 11 та ін.].

Практичні заняття в умовах безпечного освітнього середовища, як форма організації навчання майбутніх педагогів, готують їх, приміром, до роботи

гуртка: відпрацьовується уміння складати план гуртка, тема заняття гуртка; його мета (навчальна, виховна, розвивальна); тривалість заняття, контингент дітей; зміст матеріалу для вивчення на гуртку; засоби, методи, технології заняття гуртка; форми організації заняття гуртка; контроль, оцінювання і корекція вмінь дітей [3, с. 149–157; 4, с. 46–50; 7, с. 98–100; 18, с. 128–157].

Сучасні форми організації навчання майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти в умовах безпечного освітнього середовища сприяють: розвитку в них смислових мотивів пізнавальної діяльності; появи потреби в нових знаннях, пізнавального інтересу, позитивних емоцій і вольових зусиль; розвиток цінностей групи тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Ковальчук В. А. Педагогічне партнерство як основа розвитку сучасної системи освіти та інституту сім'ї. *Теоретико-практичні засади партнерської взаємодії соціономічної та освітньої сфер* : зб. наук. праць за матер. міжрегіонального науково-методичного онлайн-семінару, 26 квіт. 2022 р. / за ред. Л. О. Данильчук. Хмельницький, 2022. 224 с. С. 89–93.

2. Лебедик Л. В. Інноваційні модульні технології формування й розвитку громадянської культури в умовах нової української школи. *Формування громадянської культури в новій українській школі: традиційні та інноваційні практики* : зб. наук. ст. / за заг. ред. Г. Л. Єфремової, С. М. Луценко. Суми, 2022. URL: <https://cutt.ly/wJ9OZAJ>

3. Лебедик Л. В. Підготовка керівників гуртків до роботи з обдарованими дітьми в системі післядипломної педагогічної освіти. *Проектування розвитку та психолого-педагогічного супроводу обдарованої особистості в умовах воєнного стану* : матеріали наук.-практ. онлайн-конф., 23–25 черв. 2022 р. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2022. 368 с. С. 149–157.

4. Лебедик Л. В. Проектування форм організації навчання майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти в умовах війни. *Наука і освіта в глобальному та національному вимірах: виклики, загрози, перспективи розвитку* : тези доповідей II Міжнар. наук.-практ. конф., 16–17 листоп. 2023 р. Полтава; Лубни; Миргород, 2023. 284 с. С. 46–50.

5. Лебедик Л., Стрельников В. Інтерактивні технології навчання майбутніх фахівців у сфері соціальної роботи. *Імідж сучасного педагога*. 2020. № 4 (193). С. 49–53. URL: http://isp.poippo.pl.ua/article/view/212383/pdf_76

6. Лебедик Л. В., Стрельников В. Ю., Стрельников М. В. Сучасні технології навчання і методики викладання дисциплін: навчально-методичний посібник для слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти. Полтава : АСМІ, 2020. 303 с.

7. Лебедик Л. В. Технології підготовки майбутніх фахівців-педагогів системи професійної та технологічної освіти до роботи в закладах позашкільної освіти. *Науково-дослідна робота в системі підготовки фахівців-педагогів у природничій, технологічній і комп'ютерній галузях*: матеріали ІХ Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф., 21-22 верес. 2023 р. Запоріжжя: БДПУ, 2023. 192 с. С. 98–100.

8. Осадченко І. І. Теорія і практика ситуаційного навчання у підготовці майбутніх учителів початкової школи : монографія. Умань : Жовтий О. О., 2011. 414 с.

9. Стрельніков В. Ю. Інноваційні технології навчання. Методичний посібник. Полтава : РВВ ПУСКУ, 2004. 31 с.
10. Стрельніков В. Ю. Можливості кооперативного навчання для формування й розвитку громадянської культури молоді. *Формування громадянської культури в Новій українській школі: традиційні та інноваційні практики* : збірник матеріалів конф. / за заг. ред. Г. Л. Єфремової, С. М. Луценко, Л. П. Івашини. РВВ СОШПО, Суми, 2020. С. 174–179.
11. Стрельніков В. Ю. Педагогічні основи забезпечення особистісного і професійного розвитку студентів засобами інноваційних технологій навчання : монографія. Полтава : РВВ ПУСКУ, 2002. Кн. 1. 295 с. Кн. 2. 230 с.
12. Стрельніков В. Ю. Складники оцінювання якості безпечного освітнього середовища закладу неперервної освіти. *Організація безпечного освітнього середовища – виклик сучасності: перспективи та рішення* : науковий, методичний, інформаційний збірник Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти. 03 березня 2023 р. / Редколегія: О. М. Петровський, В. С. Мисик, І. М. Вітенко, О. І. Когут, Ю. Ч. Шайнюк, Т. В. Магера, Ф. І. Полянський, Н. Б. Стрийвус, Г. І. Герасимчук. Тернопіль : ТОКШПО, 2023. 416 с. С. 340–345.
13. Стрельніков В. Ю. Техніки нейролінгвістичного програмування для створення кооперативних взаємин зі студентами. *Превентивна безпека людини в сучасних умовах* : матеріали Міжвузівського круглого столу, присвяченого Всесвітньому дню охорони праці (м. Полтава, 28 квіт. 2017 р.). Полтава : ПУЕТ, 2017. С. 26–28.
14. Стрельніков В. Ю. Технології «діадної взаємодії» та ситуаційного навчання студентів. *Педагогічні науки*. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2018. Вип. 71. С. 34–38.
15. Стрельніков В. Ю. Формування здоров'язбережувального навчального середовища університету шляхом регулювання емоційних станів його суб'єктів. *Взаємодія духовного й фізичного виховання в становленні гармонійно розвиненої особистості* : збірник статей за матеріалами IV Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф., 23–24 берез. 2017 р., у 2 т. / гол. ред. В. М. Пристинський. Слов'янськ : ДВНЗ Донбаський державний педагогічний університет, 2017. Т. 1. С. 520–527.
16. Стрельніков В. Ю. Формування колективного суб'єкта у інтенсивному кооперативному навчанні майбутніх економістів. *Науковий вісник ПУЕТ. Сер. Економічні науки*. 2012. № 6 (51). С. 200–205.
17. Стрельніков В. Ю. Функції емоцій у здоров'язберігаючому навчальному середовищі. *Наукові записки ПОШПО*. Вип. 3. Полтава : ПОШПО, 2012. С. 30–34.
18. Lesya Lebedyk, Viktor Strelnikov. Educational space of continuous education of teachers: a facilitating approach. *Educational space: post-non-classical perspectives* / Eds. Dimitrina Kamenova, Svitlana Arkhyrova. Varna: Varna university of management, 2023. 261 p. P. 128–157. DOI: <https://doi.org/10.54055/mbmj2917>

УДК 378.091.12:005.963"408"

Лиса Оксана Миколаївна,
викладач біології Чернівецького
медичного фахового коледжу, м. Чернівці

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ ЯК ЧИННИК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА